

est malum infamari peccatorem occultum, quam inhonorari sacramentum; ergo. *Prob. min.* Virtus enim religionis erga sacramentum ejusque auctorem virtuti justitiæ, aut charitatis erga proximum præponderat præsertim in Ecclesiæ ministro, ceu dispensatore publico mysteriorum Dei; ergo.

R. N. min. Ad prob. D. A. Virtus religionis per se loquendo præponderat *C.* in positis circumstantiis *N.* Etsi enim ipsi peccatori expedit potius famæ jacturam pati, quam committere sacrilegium suscipiendo indigne sacramentum; ipsi tamen ministro magis expedit permittere dispensando sacrilegium, quod suscipiens facile vitare posset, si vellet, quam infamare eundem ob rationes concl.; quod in his circumstantiis Christus jure suo cedat, nolitque, ut suo potius honori consulatur, ac reverentiæ sacramenti.

ARTICULUS V.

UTRUM IN MINISTRO AD SACRAMENTI VALOREM ALIQUA NECESSARIA SIT INTENTIO?

168. *Præmitto.* Intentio hic est actus voluntatis efficaciter tendentis in objectum aliquod vel habendum vel ponendum ceu finem, hic vero pro voluntate deliberata faciendi sacramentum sumitur. Dico: *deliberata*; voluntas enim nihil imperat, non exit in actum, nisi dirigente intellectu, sive sine cognitione prævia. Hinc in amente, dormiente, ebrio nulla datur intentio. Nullam requiri intentionem faciendi sacramentum, vel quod facit Ecclesia, Lutherus docuit *L. de Captiv. Babyl. Non enim*, ait *ibid., in conferentis tantum, quantum in suscipientis fide vel usu sita virtus baptismi, sicut legitur de quodam mimo per jocum baptizato.* Luthero igitur solus ritus sacramentalis etiam mimice, irrisorie, sicut histriones et mimi sæpe in theatris faciunt fingentes aliorum personas, externe tantum representatus, vel ab amente, ebrio exercitus jam verum sacramentum est.

Conatus quidem Calvinus est in *Antidoto Conc. TRID. Sess. 7. Can. 11.*, item *Kemnitius in Exam. Conc. ejusd.*, tum alii recentiores Calvini discipuli sic emollire Lutheri dogma, ut quidem jocum et irrisionem externam ac manifestam obesse velint sacramenti valori; secus tamen internam et latentem; valereque sacramentum, etsi omnis desit interne animus faciendi, quod facit Ecclesia. Cum enim eorum capitale dogma sit, sacramenta non justificare quemquam virtute sua, sed quatenus representando promissiones divinas excitante in suscipiente fidem, hinc a quocumque, quomodocumque, serio, illusorie ab ebrio, amente ministrentur sacramenta, seclusa quavis intentione faciendi, quod facit Ecclesia, semper tamen, inquirunt, signa sunt, quibus in nobis excitetur fides.

169. *Dico.* Ad valorem sacramenti necessaria est in ministro intentio perficiendi sacramentum; sive faciendi, quod facit Ecclesia.

Est de fide catholica; *TRID. Sess. 7. Can. 11.* ita definiente: *Si quis dixerit, in ministris, dum Sacramenta conficiunt et conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia; anathema sit.* Quod idem jam ante *Conc. FLORENT.* declaraverat in *Decr. Eugenii: Omnia (Sacramenta) tribus perficiuntur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma,*

et persona ministri conferentis sacramentum cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia. Ac *Conc. CONST. Sess. ult. in Constitut. MARTINI V.* jubet (*Lab. t. 12. p. 269.*), ut suspectus de hæresi Wicleffi interrogetur, utrum credat, quod malus sacerdos cum debita materia et forma, et cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia, vere conficiat, vere absolvat, vere baptizet et vere conferat alia sacramenta? Quibus dictæ intentionis necessitas supponitur. Nihilominus dogma catholicum et Ecclesiæ definitio ulterius

Prob. I. Ex S. Scriptura. Christus sacramenta instituens eorum ministros constituit dispensatores, *1. ad Cor. 4. Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei: Item Joan. 20. Quorum remisissetis peccata, remittuntur eis; et quorum retinueritis, retenta sunt,* Apostolos constituit iudices, iisque sacramentorum potestatem tradidit; sed minister, dispensator principis negotium hujus prudenter agere debet ex rationis præscripto; nemo enim mimos, histriones, stultos eligit ministros, aut hos vult illorum more suum gerere negotium: item potestas faciendi, vel non faciendi non est, nisi in iis rebus, quæ ex deliberatione agunt.

Prob. II. Rationibus theologis: 1º. Ministratio sacramentorum actus moralis est; ergo humano modo, h. e. ex consilio et intentione, debet peragi; vel secus cur homines instituisset Christus sacramentorum ministros, nisi voluisset, ut hominum, non brutorum more agerent. 2º. Si quid ex se indifferens, ac referri ad plura potest, si debeat effici, necesse est, ut per aliquid determinetur ad unum; sed actiones sacramentales ex se adhuc indifferentes sunt, possuntque ad plura alia referri; sic ablutio in baptismo potest exerceri ut naturalis plane, ut est ablutiva, sanativa corporis, item ut sacra; nec dici potest, ablutionem determinari ad sacramentalem per verba: *Ego te baptizo*, etc.; nam et hæc verba indifferentia sunt ad significandam ablutionem tam naturalem corporis, quam sacramentalem; et res igitur et verba per intentionem ministri, cum aliud nihil supersit, determinari debent. 3º. Ministri sunt instrumenta Christi, non qualiicumque, sed animata, ac rationalia, quæ et seipsa movent, quod ex deliberatione et intentione fieri debet.

Prob. III. Ex absurdis sententiæ contrariæ. Sequeretur enim 1º. quod mater vel ancilla baptizaret infantem, quem in balneo lavat a sordibus sub invocatione SS. Trinitatis, qua felix et fausta sit infanti ablutio corporis. 2º. Quod sacerdos ad mensam verba consecrationis ex Scriptura sacra legens, consecraret omnem in mensa præsentem panem. 3º. Quod rebaptizaret, qui in teatro ageret personam Sylvestri Pontificis Constantinum M., aut quicumque alius a Sylvestro fuerit, baptizantis: quæ sane quam ridicula, tam absurda sunt.

170. *Obj. I. Ex SS. Patribus: 1º. S. Aug. L. 7. de Bapt. contr. Donat. c. 53.* dubitat, utrum approbandus esset baptismus, qui totus ludicre, mimice, joculariter tum ex parte ministri tum suscipientis perageretur; atque, ea de re expectandum divinum judicium per alicujus revelationis oraculum; ergo tum temporis nondum credebatur necessaria intentio faciendi, quod facit Ecclesia.

2º. *Tract. 5. in Joan. n. 18. idem S. Doctor, Non timeo, inquit, adulterum, non ebrium, non homicidam, quia columbam attendo, per quam mihi dicitur:*

Hic est, qui baptizat: atqui ebrius intentionis capax non est; ergo non iudicabat Aug. necessariam esse in ministro intentionem.

3°. Rursus Tract. 80. in Joan. n. 3. plus non exigit ad valorem sacramenti, quam res et verba: *Accedit, inquit, verbum ad elementum, et fit sacramentum*; sine cuiusquam mentione intentionis.

4°. Eadem mens S. CHRYS. est homi. 86. in Joan. n. 4. (opp. t. 8. p. 518. E.) ubi, *neque angelus, ait, neque archangelus quidquam in his, quæ a Deo data sunt, efficiunt; sed Pater et Filius et Spiritus sanctus omnia facit. Sacerdos et linguam et manus præbet; neque enim justum est, propter alterius malitiam ad salutis nostræ symbola fide accedentes offendi*; ergo præter linguam, qua verba profert sacerdos, et manus, quibus materiam applicat, nihil ex parte ejusdem ad veritatem sacramenti requiritur.

5°. INNOCENTIUS IV. q. 9. de Bapt. *Non est necesse, inquit, quod baptizans sciat quid sit Ecclesia quæ baptizat... nec quod gerat in mente facere quod facit Ecclesia: imo si contrarium gereret in mente, scilicet non facere quod facit Ecclesia... quia formam servat, nihilominus baptizatus est*; ergo.

Ad 1um. R. 1°. Immerito Aug. dubitantem hic adversarii objiciunt; cum enim in re suæ privatæ personæ nondum satis perspecta non auderet definire quidquam sine prævio iudicio Ecclesiæ, hocque expectandum potius censeret, cui acquiesceret, ab ipso Aug. convincuntur adversarii pertinaciæ, quod, cum iterato Ecclesiæ iudicio in Conc. FLORENT. et TRID. res decisa sit, ipsi tamen se nolint submittere.

R. 2°. Ex eo, quod Aug. dubitaverit, id solum sequitur, suæ personæ privatæ id non satis perspectum fuisse, non autem Ecclesiæ. Neque hoc novum in quibusdam aliis etiam materiis nondum iudicio Ecclesiæ authentico eliquatis hæsitasse particulares. Sed

R. 3°. Adhuc incertum est, in quo dubius hæserit Aug., an dubitarit, num valeat Baptismus mere ludicre collatus sine intentione faciendi, quod facit Ecclesia? an vero dubitarit, utrum mimice, ludicre baptizans possit habere simul intentionem faciendi, quod facit Ecclesia? sicut hanc intentionem dicitur habuisse ATHANASIUS puerili lusu baptizans. Mimi enim, etsi pleraque simulate gerant, subinde tamen etiam lusu ipso quædam serio intendunt, velut recreare simul semet, quando convivium exhibent. Atque quoad hoc proinde dici Aug. potest, quod iudicium aliquod suo majus et certius, scilicet Ecclesiæ iudicari expectandum.

Ad 2um. R. In Aug. non legi *ebrius*, sed *ebriosus*, sicque corrigi debet, momente Glossa, Gratianus, qui Dist. IV. de Consecr. Can. *Baptismus*, posuerat *ebrius*; sed et in emendatis Decreti editionibus nunc legitur *ebriosus*. Ebriosus autem eum significat, non qui actu ebrius est, sed qui habet consuetudinem se inebriandi, quæ non impedit, quominus quis habere intentionem possit, quando non est ebrius actu.

Ad 3um. R. *N. A.* quod non probat subjecta sententia; ea enim S. Pater id solum intendit, elementum solum vel aquam non sufficere; sed præter hanc requiri verba evangelica: quo loquendi modo proinde non excludit actionem deliberatam et intentionem.

Ad 4um. R. Explico cum *D.* Sacerdos præbet linguam et manum sed humano modo, qua homo cum deliberatione et intentione *C.* more brutorum *N.* Vult eo loco ostendere improbitatem ministri, non tollere aut mi-

nuere efficaciam sacramenti, quæ a Deo solo est. Comparat etiam ibid. sacerdotem impium cum Balaami asina; sed quo ostendat amplius idem, scilicet sacramentorum vim a Deo esse, non ab hominibus, quin idcirco homines excludat a ministerio; comparat enim ibid. etiam sacerdotes ministris principum; uti vero ab his gesta in amentia, somno, etc., nullius sunt momenti, ita sacramenta collata taliter a sacerdotibus.

Ad 5um. R. 1°. Opera INNOCENTII IV. edita fuerunt Lugduni, cum nondum esset summus Pontifex; unde quæcumque ejus sit sententia, ipso fatente Serri, qui a nobis Art. seq. dissentit, Doctoris privati auctoritatem minime excedit. Sed

R. 2°. *D.* postrema verba, in quibus vis ponitur: *Si contrarium gereret in mente, scilicet non facere, quod facit Ecclesia*: per hæc excludendo solum necessitatem intentionis ad effectum sacramenti *C.* excludendo necessitatem intentionis internæ faciendi id, quod in Ecclesia fieri solet *N.* Cæcus et nimium præoccupatus præjudiciis, necesse est, sit, qui aliter verba INNOCENTII IV. exponit; immediate enim subdit: *Dummodo baptizare intendat*, h. e. dummodo intendat ministrare ritum in Ecclesia usitatum; ergo exigit intentionem veram internam conferendi baptismum ut sacramentum, quod sufficit, ut satisfiat Conciliis; dum enim dicunt requiri intentionem *faciendi, quod facit Ecclesia*, per hæc, quæ solum exempli gratia posita sunt, nihil aliud exigunt, quam intentionem faciendi sacramentum; ponendi hunc ritum ut sacrum in Ecclesia, quæ idem sonant. Data responsio adhuc manifestior ex iis fit, quæ paulo ante præmittit INNOCENTIUS; ait vero: *Ad hoc, ut aliquis baptizatus sit, necessarium est, ut baptizans intendat baptizare, non tantum balneare vel lavare carnes; nec tamen videtur necesse quoad effectum Baptismi, quod sciat quid sit Baptismus, scilicet quod ibi infundatur gratia, etc.*; ergo per hæc, quæ deinde subdit: *Non est necesse, quod baptizans sciat quid sit Ecclesia... nec quod gerat in mente facere, quod facit Ecclesia, imo si contrarium gereret in mente, etc.*, intentionem internam conferendi baptismum ut rem sacram, usitatam in Ecclesia non excludit, sed solum necessitatem intentionis conferendi effectum baptismi, quæ intentio, ut dicitur Art. seq., utique necessaria non est. Objectio hæc et responsio Artic. quoque subsequenti servit.

171. *Obj. II.* Ex historia Ecclesiastica 1°. S. ALEXANDER episcopus Alexandrinus ratum habuit baptismum, quem jocosè et ludendo contulerat S. ATHANASIUS pueris, cum ipse adhuc puer esset; idque factum anno primo episcopatus Alexandri, ut refert RUFFINUS L. 1. Hist. cap. 14., SOZOMENUS L. 2. cap. 17., NICEPHORUS L. 8. cap. 15.

2°. S. GENESIUS circa annum 286. mimice in theatro coram Diocletiano religionis Christianæ repræsentans mysteria, repente conversus ab altero mimo baptizatus fuit; qui baptismus deinde iteratus non fuit; ergo validus habitus fuit.

3°. Ludentibus ad littus maris pueris, baptizatus ab iisdem puer Hebræus fuerat, quem baptismum, ut refert NICEPHORUS L. 3. cap. ult. ratum episcopus Constantinop. habuit.

4°. Ut ex S. AUGUSTINO colligitur epist. ad Alip. 67. nunc 217. quidam Architheater, Dioscorus nomine, in theatro religionis nostræ mysteria nu-

gaciter et contemptim ludendo exhibens, Baptismum receperat, qui probatus fuit; ergo.

Ad 1um. R. Permissa veritate historiae, S. ATHANASIUS serio facere intenderat, quod fieri viderat per episcopum, licet id in lusu fieret; pueri enim subinde suis in ludis imitantur serio, quæ a majoribus fieri conspexerunt, eamque mentem, seu intentionem in ATHANASIO S. Alexander deprehenderat ex eo, quod non promiscue infideles, vel Judæos, sed solos catechumenos, horum prius per varias interrogationes explorata mente baptizasset.

Dixi: *permissa veritate historiae*; hæc enim sublestæ admodum, ac dubiæ plane fidei est, 1°. quia RUFFINUS, qui primus illam retulit, eam ex incerta solum fama se hausisse dicit, *ferunt*, inquit. Cæteri laudati historici vero eam ex RUFFINO acceptam modo plurimum variante describunt. SOCRATES ait, Alexandrum forte prætereuntem littus maris ibi ATHANASIUM sic conspexisse ludentem; SOZOMENUS, dum convivæ exspectabat; NICEPH. dum in loco sublimiori esset. 2°. Prorsus non concordat cum chronologia; nam juxta HIERONYMI quidem chronicon plane non subsistit; juxta hoc S. Alexander fuit ordinatus Alexandriæ episcopus an. 321. at an. 325. S. ATHANASIUS jam diaconus interfuit Concilio NICÆNO; hocque finito et an. 326. Alexandro mortuo ei in sede successit. ATHANASIUS; ergo anno primo episcopatus Alexandri ATHANASIUS, non adhuc puer, sed 22. annorum fuerat, qua ætate ATHANASIUS jam doctrinæ et sanctitatis fama ubique clarus erat. Quod si vero chronologiam Pagii in Crit. Baron. observemus, Alexander renunciatus fuit Alexandriæ episcopus an. 313.: sed omnium consensu constat, S. ATHANAS. successisse in sede Alexandro an. 326.; ergo necesse est, tunc fuisse annor. ad minus 30.; juxta sacros Canones enim permissum non fuerat quemquam ante 30. ætatis annos ordinare episcopum; igitur an. 313. primo episcopatus Alexandri, jam ATHANASius fuisset annor. 17. nec proinde puer et impubes, ut aiunt laudati historici.

Nec dicat quis, teste AMMONIO epist. ad Theophilum Alexandrinum, nonnullos nimiam ATHANASIO juventutem objecisse quando in sedem Alexandrinam subvectus fuit; ergo tunc non fuerat annor. 30., sed circiter an. 26.; ergo anno primo episcopatus Alexandri fuerat impubes circiter an. 13. Nam

R. Ammonius ait hoc fecisse paucos, eosque improbos et factiosos, ut fieri solet ab invidis; proinde citra veritatem; sane si ita contra Canones facta fuisset ATHANASII in Patriarchalem sedem promotio, Ariani, jurati hostes S. ATHANASII, id huic objicere non omisissent, utpote qui, ut S. Præsulem sede sua dejicerent, criminationibus falsis, ubi ubi poterant, in Conciliis, in aula imperatoria nitebantur opprimere. At tamen nemo eorum unquam hoc ATHANASIO objecerat.

Ad 2um. R. Data veritate historiae, GENESIUS in theatro repente conversus vel baptizatus fuit baptismo sanguinis, quando Christianam religionem palam professus e theatro a Diocletiano fuit martyrio affectus; vel, quod videtur probabilius, fuit postea baptizatus a sacerdote paulo post conversionem suam, postquam descendisset a theatro. Dum igitur Martyrologium Romanum subitam GENESII conversionem, baptismum, martyrium simul refert, non ideo vult dicere, contigisse ea simul et semel in theatro;

sed tria hæc conjungit, quod se invicem non longo intermedio tempore secuta sint; quo vero tempore? Martyrologium silet.

Dixi iterum: *data veritate historiae*; nam et hæc multis videtur fabula 1°. quia veterum nemo aliquid de hoc facto retulit; sed hoc primus Abo sexcentis post annis, nescitur quo ex fonte, protulit. 2°. Quia idem scriptor ait, GENESIUM baptizatum fuisse a sacerdote christiano in theatrum evocato; sed non videtur verosimile, sacerdotem christianum mimi rogatu conscendisse theatrum, ibique sacra christiana ludentibus se miscuisse: quin eodem gladio, quo GENESIUS, a præsentè Diocletiano jussus fuisset interfici; at nihil de eo extat ullibi. Diversis circumstantiis factum hoc enarrant alii, ut hæc ipsa dissonantia non parum imminuat fidem historiae.

Ad 3um. R. Ex ipso Nicephoro constat, pueros illos baptizando hebræum puerum, reipsa intendisse facere, quod fieri solet in Ecclesia, quamvis recreatio ex lusu fuerit finis extrinsecus; omnia enim, ait Nicephorus, fuisse rite in ejus baptismo observata, ipsumque puerum non invitum fuisse; quin baptizantes pueros deduxisse baptizatum in Ecclesiam ad percipiendum communionis signum; ac cum vidisset episcopus rem fuisse serio gestam, præcepisse, ut cætera, quæ deessent, complerentur.

Ad 4um. R. 1°. Mendose legi *Architheater*, id est, comædorum princeps; sed legendum esse *Archiatr*, id est princeps medicorum, ut habent editiones pleræque recentiores operum S. Aug. Sed

R. 2°. Quicumque fuerit, sive Architheater, sive Archiatr baptizatus fuit, non mimice et joculariter, sed, postquam diu lusisset, et probrose habuisset christiana sacra, serio tandem conversus, in ipsa solemnitate Paschali ritu consueto baptizatus fuit, ut refert idem Aug. ibid.

172. *Obj. III.* Ex ratione 1°. Signa quæcumque, sive sacra, sive profana, et quomodocumque prolata, sive serio, sive mimice, semper significant, ut patet in voce e. g. homo; ergo idem de sacramentis est, quæ sunt essentialiter signa.

2°. Verbum Dei concionatorium absque ulla prolato intentione, imo ex joco, semper est efficax; ergo et sacramentale. Et vero concionator etiam minister est dispensator verbi, sicut minister sacramenti est dispensator mysteriorum Dei.

3°. Minister principis vel reipublicæ suum implet officium sola litterarum principis exhibitione, aut sola denuntiatione voluntatis ejusdem, sive id faciat serio, sive joco; ergo et minister Christi quoad sacramenta.

4°. Minister sacramentorum est instrumentum Christi: atqui instrumenti intentio non est necessaria ad opus conficiendum, quod causa principalis intendit; sic enim obligat lex promulgata per præconem, sive hic intentionem habeat obligandi, vel non.

Ad 1um. R. D. A. Signa mere speculativa semper significant C. signa, quæ sunt simul practica, qualia sacramenta sunt N. Speculativa, ut sunt voces et similia, vim significandi habent sibi inditam sine intuitu vel respectu ad modum, quo proferuntur; sic vox *homo* significat animal rationale, sive joco sive serio prolata. At signa practica, quæ simul efficere debent, quod significant, nihil efficiunt, nisi debito modo applicentur; ut vero sacramenta debito modo applicentur, proferri a ministro debent

nomine Christi, potestate a Christo concessa, humano modo, quod sine intentione fieri nequit.

Ad 2^{am}. R. C. A. N. *Cons.* *Disparitas* ex modo dictis sequitur: verbum concionale signum est mere speculativum, sicut vox *homo* in præc.; at verbum sacramentale non est signum speculativum tantum, sed insuper practicum ex institutione Christi, qui ad consequendum effectum, hoc voluit poni humano modo nomine suo, adeoque cum deliberatione et intentione; nisi velit quis, etiam psittacum agere posse sacramenti ministrum.

Ad 3^{am}. R. D. A. Minister principis, qui est præcise nuntius, ac quasi tabellarius sic implet officium suum C. minister cum potestate faciendi aliquid vel non N. Sed talis est e. g. iudex, prætor, etc. Sed hic deliberate agere debet cum intentione; quis enim edicto prætoris ebrii, aut mimice agentis instar histrionis in theatro, iudicat deberi obedientiam?

Ad 4^{am}. R. D. A. Est instrumentum Christi exanime N. animatum C. D. etiam *min.* Intentio instrumenti exanimis non est necessaria; aut etiam animati, si effectus a causa principali determinatus, et instrumentum animatum merus executor sit, ut præco in promulgatione legis C. aliter N. *min.* Minister sacramentorum non est merus executor, sicut præco, sed dispensator mysteriorum Dei, cum potestate faciendi, vel non; ergo juxta rationem conclus. prudenter, deliberate debet dispensare et agere. Objectiones hæc ad Art. sequentem quoque trahi possunt, sicut ex hoc variæ ad præsentem.

ARTICULUS VI.

QUÆ INTENTIO EX PARTE MINISTRI REQUIRATUR ET SUFFICIAT AD VALOREM SACRAMENTI?

173. *Præmitto.* Quæ Art. præc. diximus, iis perlubenter, ut debent, omnes subscribunt orthodoxi Theologi; sed non levis inter eos circa intentionem internam questio remanet nunc expendenda. Causam questioni dedit definitio Ecclesiæ, præter materiam et formam ad valorem sacramenti in ministro exigentis intentionem faciendi, quod facit Ecclesia. Cum vero plura in eo, quod facit Ecclesia, occurrant, velut 1°. externus ritus spectatus præcise secundum se ac materialiter; 2°. ritus ille, quatenus hunc exercet Ecclesia ut sacrum et religiosum, adhuc abstrahendo, sitne reverentialis, necne; 3°. ut in se reipsa sacer et sacramentum est; 4°. ut est productivus gratiæ: inde sententiarum diversitas et opinionum conflictus, ac quæritur, quodnam ex his quatuor intendere debeat minister, ut valeat sacramentum?

Sunt, qui sufficere autumant primum, si videlicet intendat minister ritum solum externum peragere, etsi interne non intendat facere, quod facit Ecclesia, aut etiam contrarium intendat; irrideat in animo, quod facit Ecclesia; ac ipsam ritum simulate perficiat, modo simulatio maneat occulta, interna. Hanc intentionem vocant *externam*, non quidem ratione principii, nam etiam a voluntate, quæ est facultas animi, oritur, sed ratione objecti, quia ad solam actionem externam, vel ritum materialiter spectatum terminatur. Circa hujus intentionis sufficientiam præcipue diffi-

cultas et controversia est. Eam sufficere adhuc post TRID., cui nomine summi Pontificis Theologus interfuerat, Catharinus docuit in opusculo de necessitate intentionis Romæ edito an. 1592. Catharino a quibusdam accensetur eruditissimus Salmeron S. J., pariter PAULI III. in TRID. Theologus; ast immerito; cum, si attente legatur, non omnem intentionem internam seriam excludat a necessitate sacramenti; sed eam solum, qua ritus sacramentalis ut productivus gratiæ intenditur. Catharini sententiam ex recentioribus amplexi sunt Vincentius Contenson, Hyacinthus Serry; item Juenin, Farvacque ac quidam alii cum hac limitatione, quod tunc solum sufficiat, si minister togatus sacramentum ministret, inque loco sacro, servatis cæteris Ecclesiæ ritibus, quod a circumstantiis his extrinsecis ritum externum, de se indifferentem, sufficienter ad esse ritus sacramentalis determinari putent.

Cæteris vero omnibus sola ea externa intentio videtur insufficientis, exiguntque internam; divisi tamen rursus inter se; aliis nimirum volentibus sufficere, si minister intendat ritum externum mente seria ut sacrum et religiosum in Ecclesia Dei, quæcumque illa sit, quæ communissima hodie opinio est; aliis plus postulantibus, ut intendat hunc ritum ut sacrum in Ecclesia Romana; aliis demum exigentibus, ut ritum etiam insuper intendat ut productivum gratiæ.

174. *Dico I.* Non est necessarium ad valorem sacramenti, ut minister intendat explicite conferre sacramenti effectum sive gratiam; nec ut sic intendat efficere rem in se absolute sacram seu sacramentum; nec ut intendat facere, quod facit Ecclesia Romana; sed horum intentio implicita sufficit, contenta in hac generali explicita faciendi id, quod facit vera Ecclesia, vel quod novit ut sacrum fieri in Ecclesia.

Prob. 1^a. p. 1°. Ex communi sensu et praxi Ecclesiæ, ratum habentis baptismum collatum debita cum materia et forma a pagano, Judæo, hæretico, qui tamen effectum nullum salutarem intendunt, utpote quem vel ignorant, vel negant, vel etiam irridunt. 2°. Ex definitione NICOLAI I. in resp. ad Consulta Bulgarorum resp. 104. relato Can. *A quodam*. Dist. IV. de Consecr. Et ratio est; quia sacramenta sunt causæ necessariae, quæ vim suam producendi effectum a Deo habent; ergo, si validum sit sacramentum, nec sit obex gratiæ in suscipiente, producit effectum ex se, etsi minister de eo non cogitat. His ex rationibus conclusio quoad hanc partem hodie indubitata est; sicut neque quoad partes cæteras est hodie vix amplius disputatio. Nihilominus

Prob. 2^a. p. Rursus ex praxi Ecclesiæ, quæ pariter ratum habet baptismum collatum ab atheo, pagano, Judæo, qui tamen non intendunt rem in se absolute sacram et sacramentum efficere, cum potius hunc ritum ut supersticiosum habeant, ut inquit D. Th. in 4. dist. 6. q. 1^a. a. 3. quæstiunc. 2.

Prob. 3^a. p. Quia et Ecclesia validum habuit olim baptismum Donatistarum, qui tamen Ecclesiam veram penes se Donatistas solos esse aiebant, et Romanam defecisse; hodieque ratum habet baptismum Lutheranorum et Calvinistarum, etsi Ecclesiam Romanam esse Ecclesiam veram pernegent.

Prob. 4^a. p. Hæc sequitur per se; nam aliqua intentio interna seria necessaria est, ut mox dicetur; præcedentes vero non requiruntur necessario;